

Ioannes Oculus

Polish with John dla zaawansowanych #21

Językowa podróż w czasie

Witam w nowym odcinku podcastu [Polish with John dla zaawansowanych](#). Jest to podcast dla uczących się polskiego na wyższym poziomie. Do każdego odcinka będzie załączony zapis całego tekstu na moim blogu [polishwithjohn.com](#). Linki znajdziecie w opisie.

Jak już pewnie wicie interesują mnie nie tylko języki współczesne, ale także starożytne. Takie, które są już martwe, czyli nie używane przez nikogo. Moim marzeniem jest poznawać historię języków, to jak się zmieniały.

W językową podróż w czasie możemy wybrać się na wiele sposobów. Ludzie zaczęli mówić dawno temu. Kiedy dokładnie? Teorii naukowych w tym temacie jest mnóstwo. Nie wiemy nawet czy na początku był jeden język czy kilka, które powstały niezależnie. Oczywiście nie ma co marzyć o zapisach mowy z tamtego czasu. Po prostu ich nie było (a nawet jeżeli by były, to nie zachowały się do dzisiaj). Przez tysiące lat te języki ewoluowały, zmieniały się. W miarę jak ludzi przybywało i przenosili się na coraz to inne tereny te języki dzieliły się i każda gałąź ewoluowała w inną stronę. Jednak, co ciekawe, niektórzy naukowcy twierdzą, że możemy dziś usłyszeć dźwięki z tamtych języków. A dokładniej, możemy usłyszeć dźwięki, które współcześnie wydają się z europejskiej perspektywy niezwykle egzotyczne. Bo takie dźwięki (lub podobne) jak a, b, c to mogły występować już dziesiątki

tysięcy lat temu. Jednak jeżeli przeniesiemy się do Afryki, kolebki ludzkości, to znajdziemy tam osoby posługujące się językami mlaskowymi.

Języki te używają nie tylko znanych nam dźwięków, ale także mlasków. Są to dźwięki zupełnie nam nie znane. Czytałem, że bardzo trudno jest ich się nam nauczyć, bo nie jesteśmy do nich przyzwyczajeni i nasz aparat mowy nie potrafi już dostosować się do ich wymowy. To jak takie języki brzmią można usłyszeć na Youtubie. Chciałbym kiedyś chociaż spróbować się ich nauczyć, dotknąć czegoś nowego dla mnie, co pochodzi z pradziejów historii ludzkości.

Kolejny krok w naszej językowej podróży robimy kilkadziesiąt tysięcy lat później. Najstarsze znane nam języki to egipski i sumeryjski. Są to pierwsze języki, które zostały zapisane, a my te zapisy potrafimy odczytać. Potem tych języków znamy coraz więcej. Ba! Znamy nawet takie, w których nie zapisano ani słowa. Wiemy, że istniał kiedyś język praindoeuropejski. Udało się go odtworzyć przez porównywanie współczesnych i starożytnych języków, które okazały się podobne do siebie w wielu aspektach. Jednym z tych języków jest język polski. Z tego prajęzyka wyodrębnił się bowiem najpierw język prasłowiański, a potem z czasem język polski.

Język polski też zmieniał się z czasem, zmieniały się słowa, wymowa i gramatyka. I choć Polacy nie mieliby większego problemu ze zrozumieniem swoich rodaków sprzed czterystu lat, to już z naszymi średniowiecznymi krewnymi tak łatwo byśmy się nie porozumieli. Nie tylko używali wielu innych słów, ale ponadto ich wymowa była odmienna od współczesnej. Nie ma niestety wielu przykładów odtworzeń tej wymowy, ale z tych nielicznych możemy posłuchać jednego z najstarszego tekstu, *Bogurodzicy*, w wymowie z początków XIV wieku. Nagranie powstało w ramach projektu POLONA i pozwolę sobie zacytować tutaj jego fragment.

Bogurodzica dziewica, Bogiem sławiena Maryja,

U twego syna Gospodzina matko zwolena, Maryja!

Zyszczy nam, spuści nam.

Kyrieleison.

Dla mnie brzmi to jednocześnie swojsko i egzotycznie. Mam w planach nauczyć się tej wymowy i czytać stare polskie teksty tak, jak czytali je ich autorzy. Tylko czy znajdę na to czas? Już teraz mam go bardzo mało, a każdy nowy język jest tak fascynujący! Jeżeli ktoś śledzi mnie w internecie, to może zauważył, że pracuję też nad wymową łacińską. Na Youtubie i moim blogu można znaleźć nagrania, w których staram się mówić po łacinie tak jak sam Cynceron.

Kogo z was interesuje historia języków? Czy znacie dzieje swojego języka? A może chcielibyście dowiedzieć się więcej o języku polskim? Koniecznie dajcie mi znać w komentarzach!

To tyle na dzisiaj. Dziękuję za to, że byliście ze mną. Na blogu ioannesoculus.com albo polishwithjohn.com znajdziecie zapis całego odcinka oraz dodatkowe materiały. Będę także bardzo wdzięczny za wsparcie przez [serwis Patreon](https://www.patreon.com), ponieważ chcę dalej tworzyć dla was podcasty. Dla wspierających co jakiś czas umieszczam na serwisie dodatkowe materiały. A następny odcinek *Polish with John dla zaawansowanych* już za tydzień! Trzymajcie się zdrowo!

elementy muzyczne podcastu: "Sing Swing Bada Bing" Doug Maxwell/Media Right Productions; source: <https://www.youtube.com/audiolibrary/music> (attribution not required)

Bogurodzica full recording: <https://www.youtube.com/watch?v=PwGBq9ZSqxU>